

รายงานการวิจัยชุดโครงการวิจัย
เรื่อง

ความเหมาะสมในการใช้อุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองของประเทศไทย
Appropriateness of using Arbitration in administrative contracts

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรรัตน์ ประจนปัจจนึก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประจนปัจจนึก

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยวิชาการ
ประจำปี 2560
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชื่อเรื่อง ความเหมาะสมในการใช้ออนูญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองของประเทศไทย

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรรัตน์ ประจันปัจจนิก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประจันปัจจนิก
ปีที่เสร็จ 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความเหมาะสมในการใช้ออนูญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองของประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง 2) วิเคราะห์ปัญหาการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองโดยอนูญาโตตุลาการ 3) ศึกษาเปรียบเทียบสัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายไทยกับกฎหมายฝรั่งเศสและกฎหมายเยอรมัน และ 4) นำผลการวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาและแก้ไขระบบการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครอง อนึ่งงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิจัยเอกสารเป็นหลัก ซึ่งได้ทำการค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย คำพิพากษาของศาล คำชี้ขาดของอนูญาโตตุลาการตลอดจนบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อความคิดทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ประเทศไทยเพิ่งเริ่มมีการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ทั้งนี้ยังไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองจึงยังไม่ชัดเจนนัก 2) ในประเทศไทยการใช้ออนูญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครอง ยังมีปัญหาเรื่องความไม่เหมาะสมหลายประการเนื่องมาจากความแตกต่างในแนวคิดทฤษฎีทางกฎหมายรวมทั้งระบบกฎหมาย โดยระบบอนูญาโตตุลาการเป็นระบบระงับข้อพิพาททางเลือกอย่างหนึ่ง เป็นระบบที่มีพื้นฐานมาจากกฎหมายเอกชนซึ่งมีหลักการที่ถือว่าคู่สัญญามีความเท่าเทียมกัน และเคารพต่อความประสงค์ของคู่กรณีที่ต้องการหาหนทางในการระงับข้อพิพาท ระหว่างกัน โดยใช้กลไกและวิธีการที่ไม่ต้องพบกับปัญหาข้อจำกัดของวิธีระงับข้อพิพาทโดยศาล ส่วนสัญญาทางปกครองนั้นมีพื้นฐานมาจากระบบกฎหมายมหาชน โดยรัฐใช้สัญญาทางปกครองเป็นเครื่องมือในการจัดทำบริการสาธารณะ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์ รัฐจึงจำเป็นต้องมีอำนาจเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง 3) ในประเทศฝรั่งเศสและประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งมีระบบกฎหมายปกครองแยกออกจากกฎหมายเอกชน และมีการจัดตั้งศาลปกครองทำหน้าที่พิจารณาคดีปกครองรวมทั้งคดีที่เกี่ยวกับสัญญาทางปกครองได้กำหนดเป็นหลักการห้ามมิให้ใช้ออนูญาโตตุลาการในการวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง แต่ก็มีข้อยกเว้นให้ใช้ออนูญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองได้ในบางกรณี และ 4) ประเทศไทยเองแม้จะมีการยอมรับให้ใช้ออนูญาโตตุลาการในการชี้ขาดข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองได้ก็ตาม แต่ก็ขาดหลักเกณฑ์ที่เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองที่จะนำมาปรับใช้กับกระบวนการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครอง และขาดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองโดยอนูญาโตตุลาการ ดังนั้น จึงเสนอให้มีการยกวางกฎหมายที่เกี่ยวกับสัญญาทางปกครองขึ้นในประเทศไทย และแก้ไขพระราชบัญญัติอนูญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 นอกจากนั้นเสนอให้มีการปรับปรุงระบบการพิจารณาคดีในศาลปกครองด้วย

คำสำคัญ สัญญาทางปกครอง อนูญาโตตุลาการ

Title : Appropriateness in the use of Arbitration in administrative contracts in Thailand

Researchs : Assistant Professor Dr. Sureerat Prachonpachanuk and Asssistant Professor Dr. Pramote Prachonpachanuk

Year: 2020

Abstract

This on Appropriateness in the use of Arbitration in administrative contracts in Thailand aims to 1) analyze legal problems concerning on administrative contracts, 2) analyze problems related to dispute resolution through arbitration in administrative contracts, 3) study and make a comparison of administrative contracts under the Thai, French and German legal regimes, and 4) convey analysis results from this research to be synthesized for making a suggestion to develop and improve the dispute resolution system for administrative contracts. This research is a qualitative research conducted based on documentary research through academic books, legal textbooks, legal theses, academic articles, research reports, judgments of the Supreme Court, arbitration awards and related legislations.

The result revealed that 1) legal principles related to the administrative contracts in each country are varied. Thailand has recently started to develop her administrative contract concept, and no written legislation concerning on administrative contract has yet been promulgated. Subsequently, the administrative contract concept is currently considered ambiguous. 2) In Thailand, the use of arbitration as a means of alternative dispute resolution in administrative contracts has faced numerous problems and been criticized in term of appropriateness in some aspects due to differences in legal concepts and theories as well as legal systems. In essence, an arbitration is an alternative dispute resolution originated based on the private law which legal relationship between parties under a particular contract is equal and any purposes and intentions of each party are respected under the law. They could arbitrarily choose an alternative disputes resolution though available legal mechanisms to dissolve their disputes other than court for avoiding any restrictions caused during judicial proceedings. On the one hand, the administrative contract is originated based on the public law which the state uses an administrative contract as a tool in conducting pubic services. Therefore, to achieve objectives set in the public policy, the state shall have an authority over other parties. 3) In French and Germany, the administrative legal system is separated from the private legal system. The Administrative Court is established to exert jurisdiction in administrative cases as well as cases related to administrative contracts. In such cases, there is a restriction of not permitting to use an arbitration in judicial decision making proceeding in administrative contract cases. Nevertheless, there appears to be an exceptions in using an arbitration in some administrative contracts cases. 4) In Thailand, although the use of arbitration in dissolving disputes under administrative contracts is permitted and accepted, the written regulations on administrative contracts especially for the use of dispute settlement proceed in administrative contracts is absence, and no-regulations on an arbitration in administrative contracts is found. Therefore, the researchers recommended to propose the draft regulation on administrative contracts in Thailand, amend The Arbitration Act (A.D 2545), and suggest to improve the system of the Administrative Court proceeding.

Keywords: Administrative contracts, Arbitration